

MLADI ZA NAPREDEK MARIBORA

34. srečanje

TUDI ŽIVAL JE ŽIVO BITJE, KI LAHKO ZBOLI

Raziskovalno področje: Veterinarstvo

Raziskovalna naloga

Avtor: STELA GAŠPARIČ, ANA PAVLIČ

Mentor: IRENA PROSENJAK

Šola: OŠ DRAGA KOBALA MARIBOR

Maribor, januar 2017

MLADI ZA NAPREDEK MARIBORA

34. srečanje

TUDI ŽIVAL JE ŽIVO BITJE, KI LAHKO ZBOLI

Raziskovalno področje: Veterinarstvo

Raziskovalna naloga

Maribor, januar 2017

1. KAZALO VSEBINE

1. POVZETEK.....	4
2. UVOD.....	5
2.1 Cilji in hipoteze	5
3. ČLOVEK IN ŽIVAL.....	7
3.1 Bolezni pri živalih, s katerimi se pogosto srečujemo.....	7
3.1.1 Mačka	7
3.1.2 Zajci	8
3.1.3 Ptice.....	8
3.1.4 Kače	9
3.1.5 Zlata ribica.....	9
3.1.6 Pes.....	10
3.1.7 Morski prašiček.....	11
3.1.8 Bolezen modrikastega jezika pri kravah	12
3.2 Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezni pri divjih živalih.....	12
3.3 Bolezni, ki se jih lahko nalezemo od živali	13
4. METODE DELA.....	15
5. REZULTATI	16
5.1 Anketa.....	16
5.2 Intervju.....	27
5.2.1 Intervju Pavel Kvapil.....	27
5.2.2 Akvarij –Terarij.....	30
5.2.3 Lovska družina Pobrežje	31
5.2.4 Klinika za male živali.....	31
6. DRUŽBENA KORISTNOST.....	33
7. ZAKLJUČEK.....	34
8. LITERATURA IN VIRI.....	36
9. PRILOGE.....	37
9.1 Intervju in odgovori živalski vrt.....	37
9.2 Intervju z lovcem.....	40
9.3 Klinika za male živali	41
9.4 Akvarij Terarij.....	42

KAZALO SLIK:

Slika 1: Bolhe	8
Slika 2: Razpad plavuti pri ribah.....	11
Slika 3: Kožna bolezen rib	11
Slika 4: Šepanje, posledica artritisa.....	11
Slika 5 : Garje	11
Slika 6 : Alergije pri psu.....	11
Slika 7: Bolezen modrikastega jezika pri govedu.....	12
Slika 8: Mikrosporija - koža okrog gobčka se lušči	14
Slika 9: Stekel pes.....	15
Slika 10: Pavel Kvapil – vodja veterinarske službe v ljubljanskem živalskem vrtu.....	27
Slika 11: Ambulanta v živalskem vrtu	29
Slika 12: Operacijska miza.....	32
Slika 13: Rentgenski posnetek trebušne votline.....	32

KAZALO TABEL:

Tabela 1: Število anketirancev po razredih.....	16
Tabela 2: Katere domače živali imajo doma dečki.....	17
Tabela 3: Katere domače živali imajo doma deklice	17
Tabela 4: Zanimanje dečkov o bolezni živali pred nakupom	18
Tabela 5: Zanimanje deklic o bolezni živali pred nakupom	18
Tabela 6: Moje živali so že zbolele – dečki	19
Tabela 7: Moje živali so že zbolele-deklice	18
Tabela 8: Bolezni pri živalih dečkov	18
Tabela 9: Bolezni pri živalih deklic	18
Tabela 10: Pomoč oboleli živali dečki in deklice.....	21
Tabela 11: Najpogostejše bolezni po mnenju dečkov	21
Tabela 12: Najpogostejše bolezni po mnenju deklic	22
Tabela 13: Delež dečkov, ki je že obiskal veterinarja s svojim ljubljjenčkom	23
Tabela 14: Delež deklic, ki so že obiskale veterinarja s svojim ljubljjenčkom.....	23
Tabela 15: Razlog obiska pri veterinarju – odgovori dečkov v %.....	23
Tabela 16: Razlog obiska pri veterinarju – odgovori deklic v %	23
Tabela 17: Prenos bolezni iz živali na človeka po mnenju dečkov	24

Tabela 18: Prenos bolezni iz živali na človeka po mnenju deklic.....	24
Tabela 19: Dobra veterinarska oskrba živali po mnenju dečkov.....	25
Tabela 20 : Dobra veterinarska oskrba živali po mnenju deklic	25

KAZALO GRAFOV:

Graf 1: Število anketirancev po razredih.	16
Graf 2 a: Domače živali dečkov.....	17
Graf 2 b: Domače živali deklic.....	17
Graf 3 a: Zanimanje dečkov o bolezni pred nakupom živali	18
Graf 3 b: Zanimanje deklic o bolezni pred nakupom živali	17
Graf 4 a : Obolelost živali dečkov.....	19
Graf 4 b: Obolelost živali deklic.....	19
Graf 5 a: Bolezni pri živalih dečkov	20
Graf 5 b: Bolezni pri živalih deklic	20
Graf 6: Pomoč oboleli živali v % (dečki in deklice)	21
Graf 7 a: Najpogostejše bolezni pri živalih pomnenju dečkov	22
Graf 7 b: Najpogostejše bolezni pri živalih po mnenju deklic	22
Graf 8 a: Obisk pri veterinarju – dečki.....	22
Graf 8 b: Obisk pri veterinarju - deklice.....	23
Graf 9 a: Razlog obiska pri veterinarju - dečki.....	23
Graf 9 b: Razlog obiska pri veterinarju - deklice.....	24
Graf 10 a: Prenos bolezni iz živali na človeka po mnenju dečkov.....	24
Graf 10 b: Prenos bolezni iz živali na človeka po mnenju deklic	25
Graf 11 a: Dobra veterinarska oskrba živali po mnenju dečkov.....	26
Graf 11 b: Dobra veterinarska oskrba živali po mnenju deklic.....	26

1. POVZETEK

Imeti žival, pomeni skrbeti za njo, ko je zdrava in ko je bolna. Namen najine naloge je raziskati, katere bolezni lahko dobijo domače živali, hišni ljubljenci, živali v Akvariju terariju in živalskem vrtu.

Ugotavljali sva, ali se lahko človek okuži v stiku z bolno živaljo in obratno.

Podatke za teoretični del naloge sva iskali v strokovni literaturi, na spletu in v različnih revijah. Najine hipoteze sva preverjali z opazovanjem, anketo, razgovori, obiskom Klinike za male živali in živalskega vrta.

Predvidevali sva, da živali v ujetništvu pogosteje zbole vajo kot v naravnem okolju in da so v veliki meri odvisne od tega, kako zanje skrbimo. Nekatere bolezni se lahko prenašajo iz živali na človeka in obratno, zato je pomembno da vemo, katere bolezni so to, kakšni so znaki ter načini preventive in kurative.

2. UVOD

Odločitev, da bomo imeli domačo žival, prinese veliko veselja in sreče, po drugi strani pa veliko odgovornost pri oskrbi izbranega ljubljence. Živali imajo različne potrebe, lahko pa tudi zbolijo, tako kot ljudje.

Vse živali potrebujejo zdravstveno nego, tudi, ko ne kažejo znakov bolezni. Redni pregledi in cepljenja so del skrbi za dobro počutje živali. Če imamo psa ali mačko, samo ljubezen ni dovolj, da bi se izognili vsem izzivom, ki jih prinaša druženje z njimi. Še težje pa je, če imamo kozo, gos, kuščarja ali kakšno eksotično žival. (Mali veterinarski priročnik, 1989)

Če se odločimo, da bomo imeli domačo žival, se moramo prej pozanimati o njej, njenih boleznih in običajnem obnašanju.

2.1 Cilji in hipoteze

Cilji, ki sva si jih zastavili so:

1. Spoznati različna okolja, v katerih živijo živali in katerim boleznim so izpostavljene.
2. Ugotoviti, kako prepoznamo, da je žival zbolela in načine zdravljenja bolne živali.
3. Raziskati, kako v živalskem vrtu in akvariju skrbijo za zdravje živali, ki jih imajo v oskrbi.
4. Ugotoviti, koliko najini vrstniki poznajo bolezni živali in kako skrbijo zanje, če jih imajo.
5. Ugotoviti, ali živali v ujetništvu zbole vajo bolj ali manj pogosto, kot živali v naravnem okolju.
6. Raziskati, ali se bolezni prenašajo iz živali na človeka in obratno.
7. Raziskati, katere bolezni so pri živalih najpogostejše.

Hipoteze:

1. Hipoteza: Bolezni pri živalih so podobne kot bolezni pri človeku.
2. Hipoteza: Več kot 60% učencev ima mačko ali psa in so se pred nakupom pozanimali o boleznih, ki jih žival lahko dobi.
3. Hipoteza: V živalskem vrtu in Akvariju terariju je zelo dobro poskrbljeno za obolele živali.
4. Hipoteza: Deklice bolje skrbijo za svoje živali kot dečki.
5. Hipoteza: Živali v ujetništvu pogosteje zbolevajo kot v naravnem okolju.
6. Hipoteza: Bolezni se prenašajo iz živali na človeka.

3. ČLOVEK IN ŽIVAL

Živali živijo v različnih življenjskih okoljih. V naši okolici so predvsem v: gozdu, v vodi, v zraku, pri nas doma (muce, psi, hrčki, morski prašički, ribe...). Živali, ki živijo pri nas doma praviloma udomačimo, da z njimi nemoteno bivamo. Nekatere živali imamo v hiši, bloku, nekatere najdemo v zavetišču za živali, v živalskih vrtovih ali Akvariju terariju, mnogim so uredili naravne rezervate, kjer se prosto gibajo, vendar oskrbniki skrbijo zanje.

V preteklosti so bile za človeka pomembne divje živali, ki jih je lovil zaradi hrane, kože (za obleko). V današnjem času je človek žival udomačil, deloma še vedno zaradi hrane, deloma zaradi družbe.

Koze in ovce je človek udomačil 9000 let pr. n. št., psa 7500 let pr. n. št., govedo 6500 let pr. n. št., mačko 5000 let pr. n. št., kokoš 1400 let pr. n. št., konja 3000 let pr., n., št..¹

3.1 Bolezni pri živalih, s katerimi se pogosto srečujemo

3.1.1 Mačka

Pri mačkah se pogosto pojavljajo naslednje bolezni:

- mačji prehlad (povzročijo ga bakterije ali virusi) pomeni okužbo dihalnih poti. Manjše kot so mačke, bolj nevarna je ta bolezen za njih,
- bolezni spodnjih sečil mačk: to so vnetje mehurja, sečni kamni. Vzroki so okužba z bakterijami, vnetja,
- odpoved ledvic: je ena najpogostejših razlogov za smrt mačk, zanjo lahko zbolijo vse mačke. Lahko so posledica strupa,
- bolezni dlesni: ker si mačke ne umivajo zob imajo pogosto vnete dlesni. Tudi mačke imajo zobni kamen, zato je pomembno, da mačke jedo brikete, s katerimi si drgnejo zobe,
- bolezni oči : kot so siva mrena, zelena mrena in še mnoge druge bolezni oči,

¹ <https://sl.wikipedia.org/wiki/Udoma%C4%8Ditev>

- debelost: je največja bolezen domačih živali, ki so posledica prekomernega hranjenja. Zaradi tega imajo živali težave: kot so vnetja sklepov, dihalne in sladkorne bolezni,
- mačja kuga: je virusna bolezen mačk, ki pa se na človeka ne prenaša. Mačka lahko pogine v roku 12 ur,
- težave z notranjimi in zunanji zajedavci (gliste, trakulje, garje, bolhe).²

Slika 1: Bolhe

3.1.2 Zajci

Med glavne bolezni zajca štejemo: bolezen jeter in drisko, ki nastane zaradi pokvarjene hrane ali onesnažene vode, ušesne garje, slinavost, ki jo lahko pozdravimo z ustreznimi zdravili, prehlade, alergije, ki jih lahko pozdravimo z ustreznim zdravljenjem.

Največ bolezni preprečimo s pravilno hrano, kar pomeni, da mora biti seno posušeno in primerne kvalitete.³

3.1.3 Ptice

Najpogostejše bolezenske spremembe pri pticah so: prehlad: ptica je našopirjena, kiha, ima izcedek iz nosu, neha jesti (vzrok je navadno prepih ali prehitre temperaturne spremembe. Podobne spremembe skupaj z drisko se lahko pojavijo tudi pri infektivni bolezni Klamidijo ali Psitakozo, ki sta nevarni tudi za ljudi); driska: ptica je našopirjena, ima umazano perje okrog kloake, na dnu kletke so tekoči iztrebki (vzrok je lahko pokvarjena hrana ali pa bakterijska infekcija); bruhanje: pojavlja se predvsem pri skobčevkah zaradi pomanjkanja joda v prehrani (ptica bruha, je našopirjena, je ves čas pri posodi s hrano vendar hujša, neha govoriti in ima

² <http://www.macjahisa-vet.si/clanek.php?id=17>

³ <http://www.veterina-dravograd.si/prehrana-hisnih-kuncev.html>

drisko. Na koncu, če se ne zdravi, zaradi shiranosti pogine); gobaste spremembe okrog kljuna pri skobčevkah – garjavost; tumorji pri pticah so zelo pogosti v trebušni votlini.⁴

3.1.4 Kače

Najpogostejši bolezn pri kačah sta: ustno gnitje, ki se pojavi zaradi vnetja, ki je posledica infekcije tkiva v ustih in pršice, ki jih moramo odstraniti iz terarija.⁵

3.1.5 Zlata ribica

Med pogoste bolezni spadajo: maligni melanom, ki se lahko razvije v raka; kap, bodisi zaradi prenažrtosti ali onesnaženosti; stres, ki je posledica nepravilne nege, menjave temperatur; zunanje bolezni, ki se kažejo na luskah, plavutih (razpad plavuti, lepljenje plavuti.)⁶

Slika 2: Razpad plavuti pri ribah⁷

Slika 3: Kožna bolezen rib⁸

⁴ <http://veterinabuba.si/nasveti/nasveti-za-ptice/>

⁵ <http://www.exotic-animals.org/kace/index01.htm>

⁶ <http://www.aquanubis.com/forum/viewtopic.php?f=80&t=13088>

⁷ <http://zgd.si/trgovina/?product=jbl-ektol-fluid-plus>

⁸ <http://www.google.si/url.slatkovodna-akvaristika>

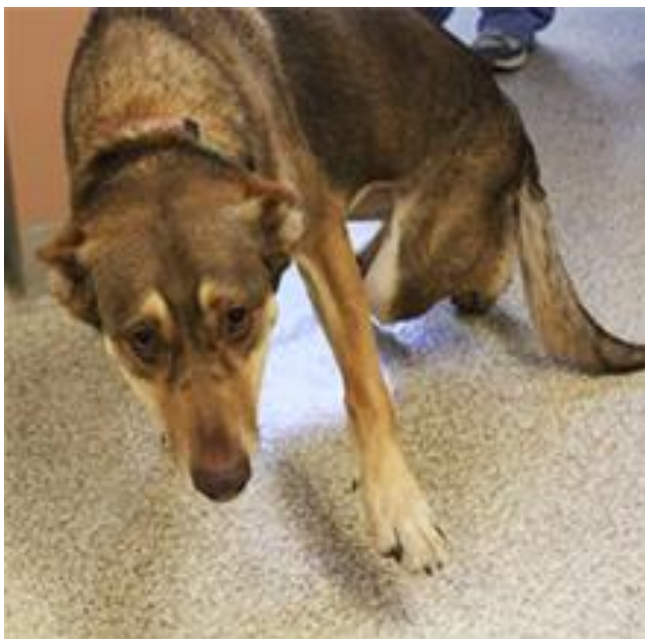
3.1.6 Pes

Psa moramo vzgojiti, da lahko živi z nami. Če nam pes povzroča težave, kljub vsemu trudu, so zato lahko krive tudi zdravstvene težave: tumor na možganih, notranji ali zunanji zajedavci ali prirojena nevrološka motnja. »Izkušnje kažejo, da nevrološke motnje povzročajo le majhen delež vedenjskih težav, pa tudi organske bolezni so pri tem razmeroma redke«.(Vidic, Pes nov družinski član, 2012) Vseeno je vedno koristno, da pri vsaki živali, še zlasti pri njeni nenadni vedenjski spremembi, psa temeljito pregleda veterinar. Med nekaj najbolj pogostih bolezni psov spadajo; rak; bolezni ledvic; artritis (bolezen kosti); bolezen zob in obzobnih tkiv; glivične bolezni; klopi; garje; ureznine; kožne bolezni...

Garje: Odrasle garje živijo v vrhnji plasti kože. Samica vrta kanale v koži, v katere leže jajčeca. V teh kanalih živijo tudi ličinke in nimfe. Za prenos garij je potreben direkten kontakt med psi. Najprej se pojavijo okrogle rdeče lise, ki psa močno srbijo. Dlaka na teh mestih izpada. Zaradi stalnega praskanja se koža poškoduje in tako pogosto pride do naknadnih infekcij z bakterijami. Poznamo pa tudi ušesne garje, ki naseljujejo sluhovod in kožo v okolici uhlja. Ušesne garje povzročajo vnetje zunanjega dela sluhovoda, pojavijo se drobljive, črno rjave obloge, ki lahko popolnoma zaprejo sluhovod. Živali se močno praskajo po ušesih in stresajo z glavo. Vse razvojne oblike obeh vrst garij pa se prehranjujejo s kožnimi celicami.

Artritis pri psih je podoben artritisu pri ljudeh. Zanj je značilno vnetje enega ali več sklepov, ki postanejo boleči. Psi neradi premikajo boleče okončine, ki lahko otrdijo. Artritis ni ozdravljiv temveč se sčasoma le poslabšuje. Znaki: težko vstajanje po daljšem počitku, težja hoja po stopnicah, šepanje, pes je neaktiven.⁹

⁹<http://www.google.si/url.smrcek.si.spoznaj-svet-psov-nocna-mora-vsakega-pasjega-lastnika>

Slika 4: Šepanje, posledica artritisa ¹⁰

Slika 5: Garje ¹¹

Slika 6: Alergije pri psu ¹²

3.1.7 Morski prašiček

Bolezni morskih prašičkov: prašiček ne je in ne pije; vnet gobček ali solzne oči; težko ali hitro dihanje; zaprtje; prašiček se ne premika, se tišči v kotu, se trese, je zelo občutljiv, ko ga pestujemo; nagibanje ali drugi nenavadni gibi glave; sprememba pri iztrebljanju ali v urinu; prašiček se napenja, ko se hoče olajšati: napihnjenost, driska in podobno v zvezi z rektalnim področjem.¹³

¹⁰ <http://www.google.si/url.smrcek.si.spoznaj-svet-psov-nocna-mora-vsakega-pasjega-lastnika>

¹¹ <http://portal.mrpet.si/AnnouncementsAdvanced.aspx?ModuleID>

¹² <http://petface.net/alergije-kod-pasa/>

¹³ <https://sites.google.com/site/morskiprasicki1994/bolezni>

3.1.8 Bolezen modrikastega jezika pri kravah

Za to bolezen so dovzetni domači in divji prežvekovalci. Človek za to bolezen ni dovzet. Za to bolezen so značilni simptomi: povišana telesna temperatura, žival postane lena, sledijo razjede na ustni sluznici. Pojavi se značilno moder jezik. Cepljenje je za žival edina zaščita. Novembra 2015 so v Sloveniji zabeležili 1. primer bolezn. Pričakujejo da bodo cepili okoli 600.000 živali.¹⁴

Slika 7: Bolezen modrikastega jezika pri govedu¹⁵

3.2 Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezn pri divjih živalih

Divje živali predstavljajo nenehno tveganje za prenos povzročiteljev bolezn na domače živali in ljudi. Z zmanjševanjem tega tveganja ter zgodnjim odkrivanjem morebitnih pojavov bolezn v skupinah divjih živali, lahko preprečimo velike ekonomske škode ter zmanjšujemo ogroženost zdravja in življenj ljudi. V ta namen Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) pripravlja letne in večletne programe nadzora bolezn v populacijah divjih živali (Odredba o izvajanju sistematičnega spremljanja stanja bolezn in cepljenj živali).

Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezn pri divjih živalih v letu 2015 obsegajo: preiskave na prisotnost virusa stekline pri lisicah, uplenjenih v skladu s programom; peroralno

¹⁴ Slovenske novice, torek 24.januar 2017

¹⁵ <http://www.google.si/urlwww.slovenskenovice.si/modrikasti-jezik-mori-v-pomurju>

cepljenje lisic proti steklini; klasična prašičja kuga in afriška prašičja kuga; preiskave vzorcev krvi odstreljenih divjih prašičev v skladu s programom UVHVVR.¹⁶

3.3 Bolezni, ki se jih lahko nalezemo od živali

Vzroki, zakaj ljudje vedno pogosteje zbole vajo, so vedno bolj pogosti stiki med ljudmi in različnimi živalmi.

Zoonoza je vsaka bolezen, ki se prenaša z divjih ali domačih živali na človeka – ali s človeka na živali. Ta, obrnjeni način prenosa imenujemo tudi reverzna zoonoza.

Bolezen mačje opraskanine: Tisti, ki imajo muce, vedo, da sta božanje in igranje – vsaj ko gre za mladičke – nemalokrat povezana z manjšimi praskami. Seveda vsaka sled mačjega krepeljca koži ni nevarna, vendar je možen zaplet. Ker se bolezen prenaša z mačjo opraskanino, ugrizom ali celo lizanjem, pogosteje obolijo otroci, saj se veliko več igrajo z živalmi. Znak boleznii je droben mehurček ali zatrdlina, ki se na mestu ugriza ali praske razvija več dni po stiku z mačko, ljudje pogosto zamenjajo za pik žuželke. Največkrat se pojavi na roki, nogi, glavi ali lasišču. Poleg teh znakov ima tretjina obolelih povišano telesno temperaturo (do 38 °C), so utrujeni, imajo glavobol, izgubijo tek, v žrelu čutijo bolečine in se nasploh slabo počutijo. Eden od zapletov boleznii je tudi vnetje možganovine (encefalitis), vendar se to zgodi izredno redko, kajti bolezen v večini primerov mine brez posledic. Nekateri bolezenski zapleti se pojavijo še redkeje: vnetje jeter (hepatitis), sklepov ali pljuč, dolgotrajna povišana telesna temperatura itn. Bolezen zdravimo z antibiotiki. Po preboleli boleznii postanemo imuni, zato ne moremo zboleti dvakrat.

Mikrosporija: To je glivično obolenje, ki ga večnima prenašajo psi in mačke. Obolelo žival pri pozornem pregledu zlahka prepoznamo: koža okrog gobčka se lušči, v kožuhi so okrogla območja brez dlake ali pa je ta znatno krajša od okoliške.

¹⁶http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/zdravje_zivali/divje_zivali/programi_spremljanja_in_izkorenjenja_bolezni_pri_divjih_zivalih/

Pri človeku se na koži pojavijo pordela območja, ki se luščijo, koža je ob stiku z vodo tudi srbeča. Drugih znakov ni. Izjema so nosečnice, pri katerih lahko okužba na koži vpliva na razvoj ploda.

Slika 8: Mikrosporija - koža okrog gobččka se lušči¹⁷

Steklina: To je virusna bolezen osrednjega živčevja pri sesalcih. Pri necepljenih ljudeh je smrtna, vendar cepljenje neposredno po okužbi še lahko ustavi prodiranje virusa. Cepljenje mora biti opravljeno pred nastankom simptomov.

Med okužbo in nastopom prvih, gripi podobnih simptomov, lahko mine od dveh tednov do dveh let. Pri prodoru virusa v živčevje se pojavijo ohromelost, motnje možganske funkcije, nemir, nespečnost, zmedenost, nenormalno obnašanje, preganjavica, prividi in celo deliriji. Za pozno fazo bolezni sta značilni čezmerno slinjenje in solzenje, a tudi ovirana govor in požiranje. Takoj po stiku oziroma ugrizu neznane živali moramo k zdravniku, da nas primerno oskrbi.¹⁸

¹⁷<http://www4.slikomat.com/09/0609/9r5-2009-0.jpg>

¹⁸ <http://www.viva.si/Infekcijske-bolezni/2255/Bolezni-ki-se-jih-lahko-nalezemo-od-%C5%BEivali>

Slika 9: Stekel pes¹⁹

4. METODE DELA

Za raziskovanje sva izbrali različne metode dela. Za teoretični del sva v knjižnici poiskali strokovno literaturo. Nekaj podatkov sva našli v časopisih, največ pa na različnih spletnih straneh.

Za intervju sva prosili vodjo veterinarske službe v Ljubljanskem živalskem vrtu, lovca, veterinarja na Kliniki za male živali in direktorja Akvarija terarija. Povsod so nama dovolili fotografirati.

Koliko vedo najini sošolci o boleznih živali in njihovi oskrbi, sva ugotavljali s pomočjo anonimne ankete.

¹⁹ <http://www.google.si/url?2Fsteklina>

5. REZULTATI

5.1 Anketa

Sestavili sva anketo, katero sva razdelili med učence 6, 7, 8 in 9 razredov. Dobili sva zanimive rezultate.

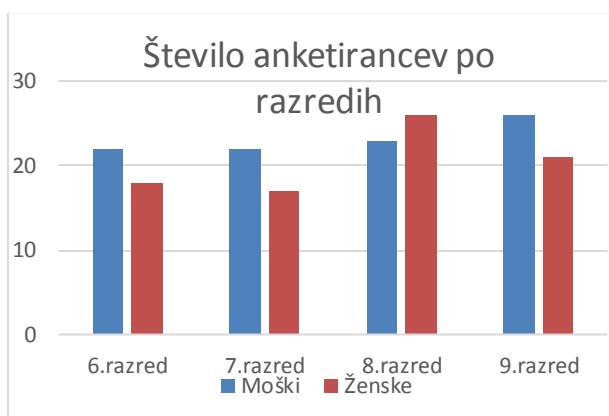
1. Vprašanje

Spol M Ž (obkroži)

Tabela 1: Število anketirancev po razredih.

razred	MOŠKI	V %	ŽENSKA	V %
6.	22	55	18	45
7.	22	56	17	44
8.	23	47	26	53
9.	26	55	21	45
skupaj	93		82	
Skupaj anketiranih: 175 učencev				

Graf 1: Število anketirancev po razredih.

V anketi je sodelovalo 175 anketirancev. 93 je bilo učencev in 82 je bilo učenk

2. Vprašanje (obkroži)

Razred 6. 7. 8. 9.

V anketi so sodelovali učenci 3. VIO in 6. razredi.

3. Vprašanje

Ali imaš kakšno domačo žival (obkroži)? 83 % vseh učencev ima domačo žival.
 DA NE

Katero?.....

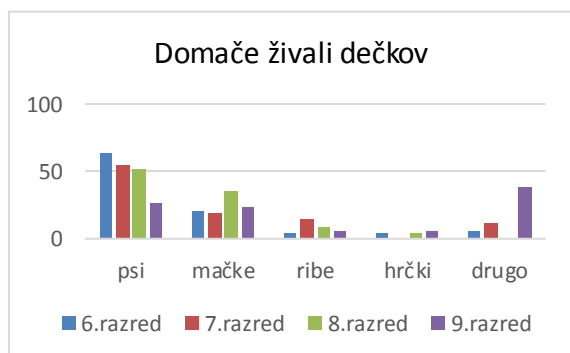
Tabela 2: Katere domače živali imajo doma dečki

Razred/žival	pes	mačke	ribe	hrčki	drugo
6.razred	63	21	5	5	6
7.razred	54	19	15	0	12
8.razred	52	35	9	4	0
9.razred	26	24	6	6	38
Skupaj	195	99	35	15	56

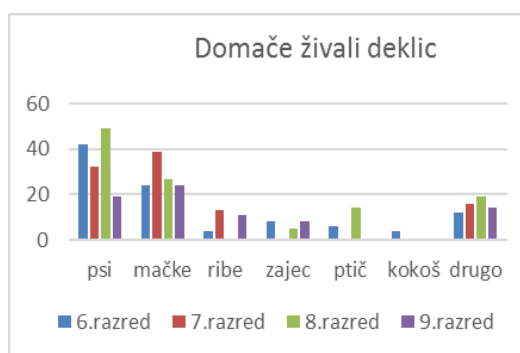
Tabela 3: Katere domače živali imajo doma deklice

Razred/žival	psi	mačke	ribe	zajec	ptič	kokoš	drugo
6.razred	42	24	4	8	6	4	12
7.razred	32	39	13	0	0	0	16
8.razred	49	27	0	5	14	0	19
9.razred	19	24	11	8	0	0	14
Skupaj	142	114	28	21	20	4	61

Graf 2 a: Domače živali dečkov

Graf 2 b: Domače živali deklic

Ugotovili sva, da imajo dečki raje za domačo žival psa, kjer je zelo veliko odstopanje. Med deklicami se razmerje med psom in mačko bolj izenači, imajo pa več različnih živali.

Poleg psov in mačk imajo deklice še ribe, hrčke, zajce, ptice, kokoši in druge živali.

4. Vprašanje:

Si se pred nakupom pozanimal/a katere bolezni lahko dobi žival?

Možen odgovor DA NE

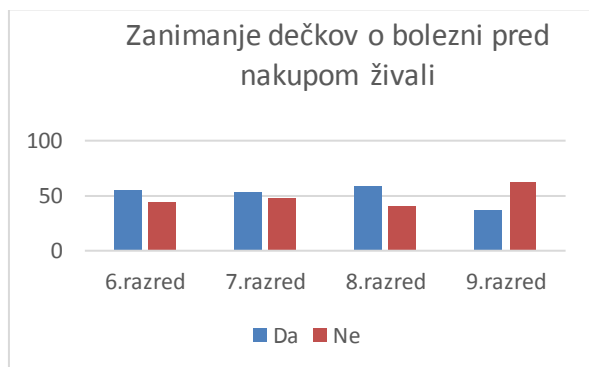
Tabela 4: Zanimanje dečkov o bolezni živali pred nakupom živali v %

Razred/odgovor	Da	Ne
6.razred	56	44
7.razred	53	47
8.razred	59	41
9.razred	37	63
Skupaj	205	195

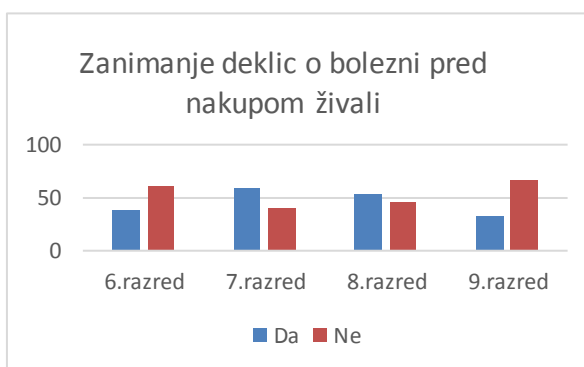
Tabela 5: Zanimanje deklic o bolezni živali pred nakupom živali v %

Razred/odgovor	Da	Ne
6.razred	39	61
7.razred	59	41
8.razred	54	46
9.razred	33	67
Skupaj	185	215

Graf 3 a: Zanimanje dečkov o bolezni pred nakupom živali

Graf 3 b: Zanimanje deklic pred nakupom živali

Odgovori anketirancev ali so se, ali niso pozanimali o boleznih, katere lahko dobijo njihove živali so naju presenetili. Pričakovali sva, da bo več deklic poiskalo informacije za svoje domače živali, vendar so odgovori podali sliko, da se je več dečkov pozanimalo o boleznih, ki jih lahko dobijo njihovi ljubljenci.

Poznavanje možnih boleznih lahko prepreči marsikateri nepotreben zaplet.

5. Vprašanje

Ali je tvoja žival že kdaj zbolela?

Možen odgovor: DA NE

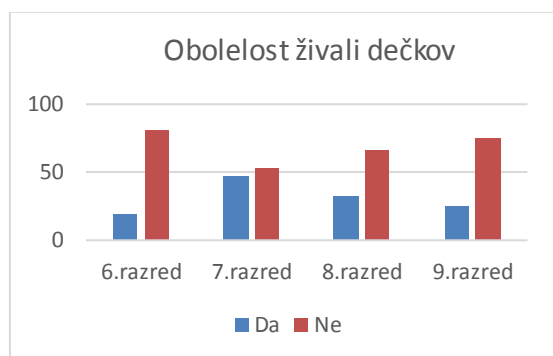
Tabela 6: Moje živali so že zbolele – dečki

Razred/odgovor	Da /%	Ne /%
6.razred	19	81
7.razred	47	53
8.razred	33	67
9.razred	25	75

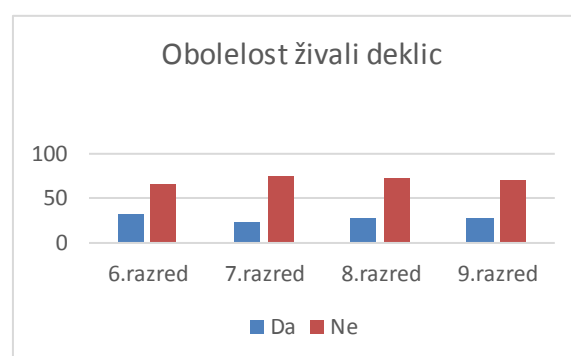
Tabela 7: Moje živali so že zbolele – deklice

Razred/odgovor	Da /%	Ne /%
6.razred	33	67
7.razred	24	76
8.razred	27	73
9.razred	29	71

Graf 4 a: Obolelost živali dečkov

Graf 4 b: Obolelost živali deklic

Ugotovitve: ne glede na spol anketirancev, jim živali niso pogosto obolevale.

Če si odgovori/a z DA, katere bolezni je tvoja žival že prebolela?

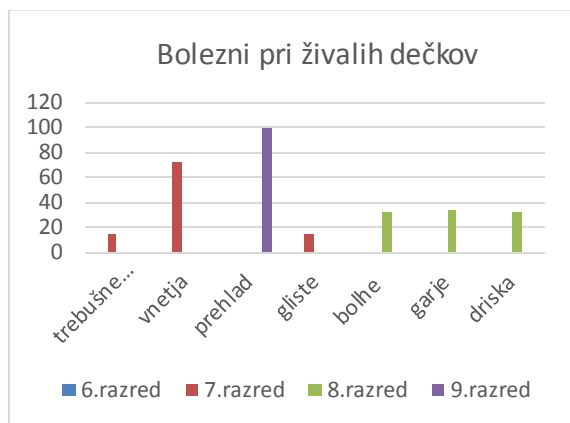
Tabela 8: Bolezni pri živalih dečkov v %

razred/bolezen	trebušne bolezni	vnetja	prehlad	gliste	bolhe	garje	driska
6.razred	0	0	0	0	0	0	0
7.razred	14	72	0	14	0	0	0
8.razred	0	0	0	0	33	34	33
9.razred	0	0	100	0	0	0	0

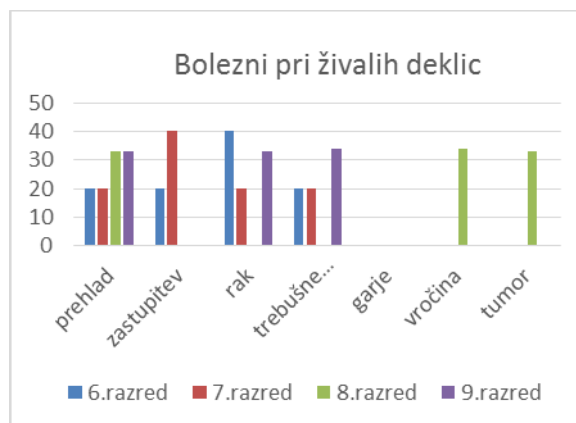
Tabela 9: Bolezni pri živalih deklic v %

Razred/bolezen	prehlad	zastрупitve	rak	trebušne bolezni	garje	vročina	tumor
6.razred	20	20	40	20	0	0	0
7.razred	20	40	20	20	0	0	0
8.razred	33	0	0	0	0	34	33
9.razred	33	0	33	34	0	0	0

Graf 5 a: Bolezni pri živalih dečkov

Graf 5 b: Bolezni pri živalih deklic

Ugotovili sva, da je največ živalih imelo prehlad, trebušne bolezni, vročino, drisko, raka. Več bolezni je bilo navedenih pri deklicah.

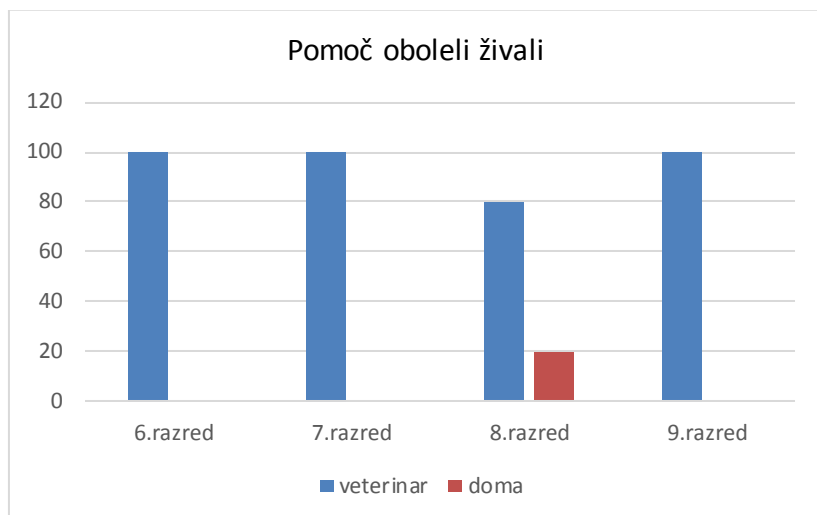
6. Vprašanje

Kje ste poiskali pomoč?

Tabela 10: Pomoč oboleli živali v % – dečki in deklice

Razred/odgovor	veterinar	doma
6.razred	100	0
7.razred	100	0
8.razred	80	20
9.razred	100	0

Graf 6: Pomoč oboleli živali v % (dečki in deklice)

7. Vprašanje:

Navedi bolezni, ki so po tvojem mnenju najpogostejše pri živalih:

Tabela 11: Najpogostejše bolezni po mnenju dečkov v %

razred/bolezen	prehlad	steklina	vnetja	bolhe	gripa	driska/drugo
6.razred	30	20	10	20	10	10
7.razred	10	50	0	0	0	40
8.razred	25	50	0	0	25	0
9.razred	29	43	14	0	14	0

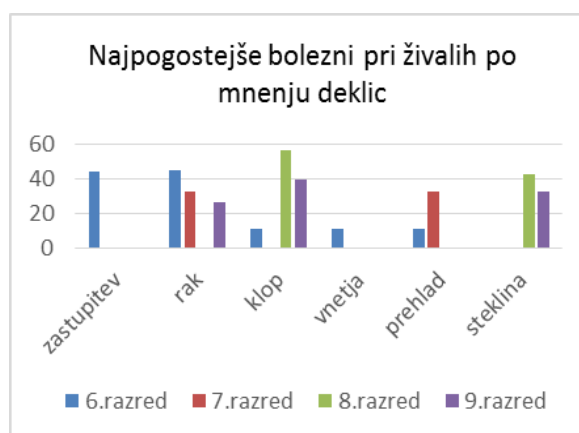
Tabela 12: Najpogostejše bolezni po mnenju deklic v %

razred/bolezen	zastropitev	rak	klop	vnetja	prehlad	steklina	drugo
6.razred	44	45	11	11	11	0	0
7.razred	0	33	0	0	33	0	34
8.razred	0	0	57	0	0	43	0
9.razred	0	27	40	0	0	33	0

Graf 7 a: Najpogostejše bolezni pri živalih po mnenju dečkov

Graf 7 b: Najpogostejše bolezni pri živalih po mnenju deklic

8. Vprašanje:

Ste že kdaj obiskali veterinarja?

Možen odgovor: DA NE

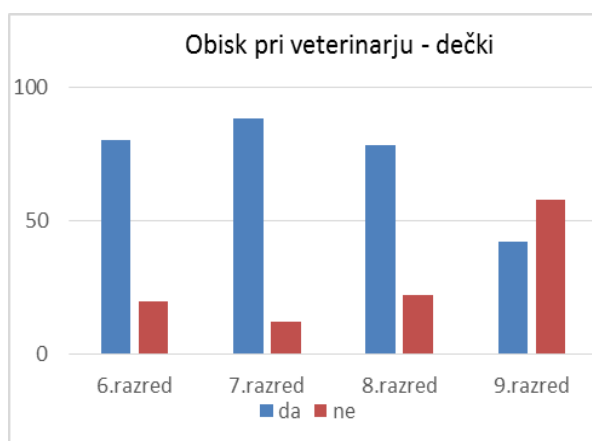
Tabela 13: Delež dečkov, ki je že obiskal veterinarja s svojim hišnim ljubljencem

razred/odgovor	da	ne
6.razred	80	20
7.razred	88	12
8.razred	78	22
9.razred	42	58

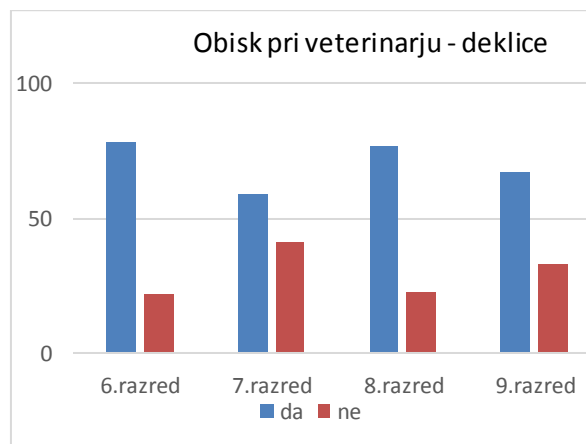
Tabela 14: Delež deklic, ki so že obiskale veterinarja s svojim hišnim ljubljencem

razred/odgovor	da	ne
6.razred	78	22
7.razred	59	41
8.razred	77	23
9.razred	67	33

Graf 8 a: Obisk pri veterinarju – dečki

Graf 8 b: Obisk pri veterinarju - deklice

Na podlagi opravljene ankete sva ugotovili, da so v veliki meri že skoraj vsi svoje ljubljenečke peljali k veterinarju, kar nama je dalo misliti, da smo ljudje, pravzaprav otroci zelo navezani na svoje domače živali in da nas skrbi za njihovo zdravje.

Navedi razloge zakaj? (ste peljali žival k veterinarju)

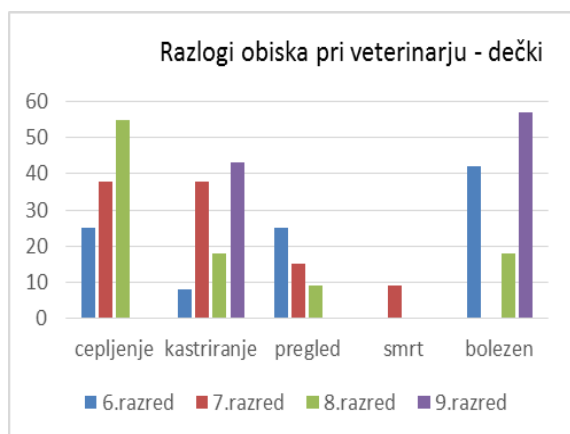
Tabela 15: Razlog obiska pri veterinarju – odgovori dečkov v %

razred/razlog	cepljenje	kastriranje	pregled	smrt	bolezen
6.razred	25	8	25	0	42
7.razred	38	38	15	9	0
8.razred	55	18	9	0	18
9.razred	0	43	0	0	57

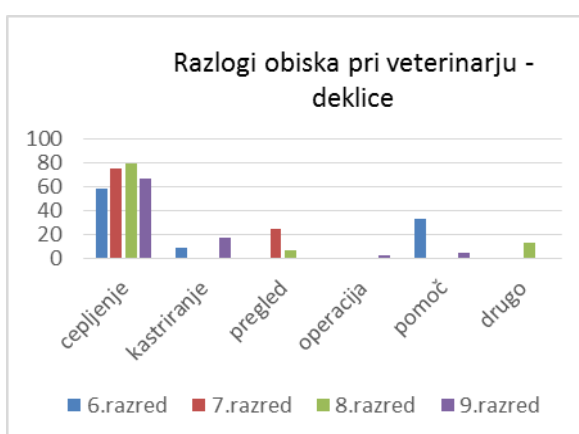
Tabela 16: Razlog obiska pri veterinarju – odgovori deklic v %

razred/razlog	cepljenje	kastriranje	pregled	operacija	pomoč	drugo
6.razred	58	9	0	0	33	0
7.razred	75	0	25	0	0	0
8.razred	80	0	7	0	0	13
9.razred	67	17	0	2	5	0

Graf 9 a: Razlog obiska pri veterinarju
- dečki

Graf 9 b: Razlog obiska pri veterinarju
- deklice

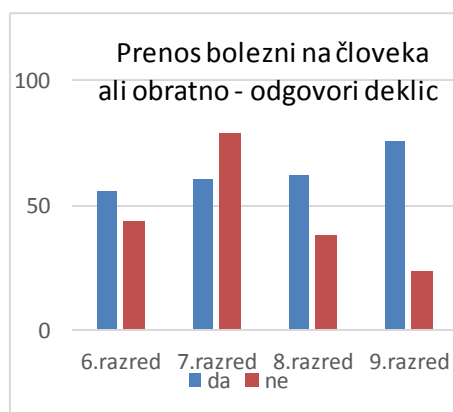
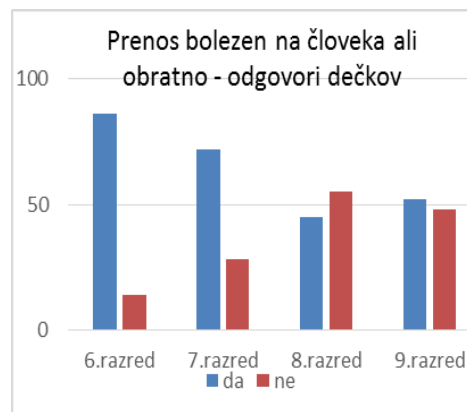
Najpogostejši razlog med vsemi je bil cepljenje, pregledi, kastriranje, operacije.

9. Vprašanje:*Ali meniš, da lahko žival prenese bolezen na človeka ali obratno:**DA**NE**Ali poznaš kakšen primer?*Tabela 17: Prenos bolezni iz živali na človeka
po mnenju dečkov v %

razred/odgovor	da	ne
6.razred	86	14
7.razred	72	28
8.razred	45	55
9.razred	52	48

Tabela 18: Prenos bolezni iz živali na človeka
po mnenju deklic v %

razred/odgovor	da	ne
6.razred	56	44
7.razred	61	79
8.razred	62	38
9.razred	76	24

Graf 10 a: Prenos bolezni iz živali na človeka
po mnenju deklicGraf 10 b: Prenos bolezni iz živali na
človeka po mnenju dečkov

Ugotovili sva, da so skoraj vsi mnenja, da se bolezen lahko prenese iz živali na človeka.

Pri dodatnem vprašanju se anketiranci niso jasno izrazili ali vedo ali ne vedo katere bolezni se lahko prenašajo iz živali na človeka. V glavnem so zapisali, da ne vedo. Deklice so 100 % odgovorile, da primera ne poznajo, dečki pa so v 75 % zapisali, da ne poznajo primera, ostali so pustili prazno polje za odgovor.

10. Vprašanje:

Meniš, da je pri nas za živali, ki potrebujejo veterinarsko pomoč dobro poskrbljeno?

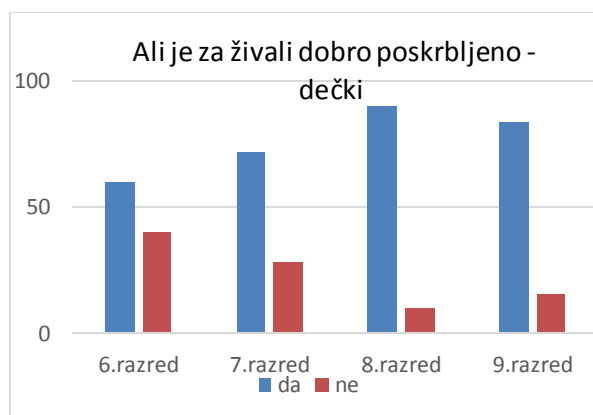
Tabela 19: Dobra veterinarska oskrba živali po mnenju dečkov v %

razred/odgovor	da	ne
6.razred	60	40
7.razred	72	28
8.razred	90	10
9.razred	84	16

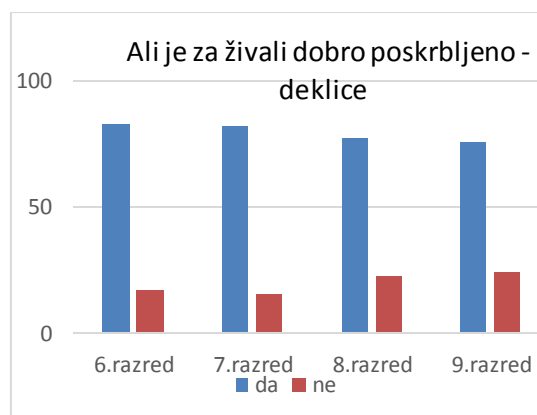
Tabela 20: Dobra veterinarska oskrba živali po mnenju deklic v %

razred/odgovor	da	ne
6.razred	83	17
7.razred	82	16
8.razred	77	23
9.razred	76	24

Graf 11 a: Dobra veterinarska oskrba živali - dečki

Graf 11 b: Dobra veterinarska oskrba - deklice

Odgovori so nama potrdili najino predpostavko, da je za živali dobro poskrbljeno, v kolikor jo peljemo k veterinarju.

11. Vprašanje:

Ali lahko navedeš kakšen konkreten primer, ko lastniki niso primerno poskrbeli za bolno žival?

Nekaj navedenih odgovorov:

- Skoraj vsi so se že srečali z zanemarjenimi živalmi, bodisi, ker jih niso bolne odpeljali k zdravniku, bodisi živali niso dali hrane – ker niso hoteli ali niso imeli.
- Živali so močno trpinčili z udarci ali z drugimi kretnjami in pripomočki.
- Pustili so, da so se živali med seboj pokončale v smislu boja.
- Namerno so pustili žival v okolje, kjer se je izgubila in odtavala, vprašanje kam.

12. Vprašanje:

Kakšno bi bilo tvoje sporočilo ljubiteljem živali, kaj naj storijo, ko žival zboli?

Vsi anketiranci so odgovorili enako: Žival, ki zboli je potrebno odpeljati k veterinarju.

5.2 Intervju

5.2.1 Intervju Pavel Kvapil

Dne 07.01.2017, sva se odpravile v živalski vrt v Ljubljani. Tam smo opravile intervju s Pavlom Kvapilom, vodjo veterinarske službe.

»Delo veterinarja v živalskem vrtu ni več le kombinacija terenskega dela in dela v ambulanti, kjer se živali zdravi, temveč samostojna specializacija s poudarkom na preprečevanju bolezni eksotičnih ter divjih živali. To zahteva vseživljenjski študij zelo različnih živalskih vrst in njihovega okolja. Veterinar v živalskem vrtu je za živali običajno zelo nepriljubljena oseba, saj jim prinaša predvsem neprijetne izkušnje. Zato sem najbolj vesel, če se lahko živalim posvetim izven vsakodnevne rutine ter jih opazujem, kadar uživajo v prijetnih situacijah. Da bom živalim pomagal sem vedel, ko sem bil star tri leta. Dodatno so k navdušenju nad posebnim svetom živalskih vrtov in divjine pripomogle knjige pisateljev Geralda Durrella in Davida Taylorja, ki sem jih bral v osnovi šoli. Biti veterinar zame ni le služba, temveč poslanstvo in način življenja.« (<http://www.zoo-ljubljana.si/predstavitev-zoo/zaposleni>)

Slika 10: Pavel Kvapil – vodja veterinarske službe v ljubljanskem živalskem vrtu²⁰

Po mnenju gospoda Kvapila živali v živalskem vrtu nič kaj bolj pogosto ne zbolevalo, kot v naravi. Najpogostejše bolezni pri živalih v živalskem vrtu so parazitoze, predvsem zato, ker

²⁰ <http://www.zoo-ljubljana.si/predstavitev-zoo/zaposleni>

veliko živali živi na omejenem prostoru. Zgodi se, da pri oboleli živali vzroka bolezni ne poznajo. Takrat improvizirajo, iščejo vzroke in preizkušajo različne diagnostične metode. Se pa to lahko zgodi tudi pri ljudeh. Vse živali so občutljive ob stiku s človekom in misli, da kontakt s človekom povzroči pri živali stres, ki je potem vzrok za dovzetnost za različne bolezni. Volkovi so dovzetni za infekcijske bolezni, gepardi so bolj dovzetni za parazitoze, kot ostale živali, sloni lahko zbolijo za tuberkulozo, zato jih vsaki dve leti temeljito pregledajo. Obiskovalci nimajo stika z obolelimi živalmi, ker jih umaknejo v posebno oskrbo. Pa tudi zato ker, ko oskrbniki živali opazijo, da je z njo kaj narobe, jo ločijo od drugih živali. Paraziti so najpogostejši povzročitelji bolezni pri živalih. Oskrbniki živali v živalskem vrtu so vsak dan v stiku z živalmi. Opazujejo kako se živali obnašajo, kako se hranijo, koliko pijejo, kako se premikajo, iztrebljajo. Če opazijo, da se žival nenormalno obnaša, takoj javijo. Živali imajo 1x na leto temeljit pregled, preiskave blata pa izvajajo minimalno 4x na leto. Znaki, da je žival zbolela, so za vsako vrsto živali specifični. Ptiči imajo našopirjeno perje, mirujejo, glodavci čepijo v kotu, niso aktivni kot običajno, šimpanzi, ki so nam evolucijsko najbližji, pa pokažejo bolečino, nakažejo, kje jih boli. Pri večini živali merijo telesno temperaturo rektalno, pri šimpanzu pa v ušesu.

Če lahko žival ujamejo in pripeljejo v ambulanto, jo tu oskrbimo, opravijo rentgen, ultrazvok, pregledajo kri. Če je potrebno žival uspavati, da jo lahko oskrbijo, potem jo uspavajo in jo pregledajo v kletki, ali kasneje v ambulanti. Imajo hospitalno kletko, pa tudi prostor za karanteno. Je več možnosti: karantena, hospitalna kletka, ograda za bolne živali...

Najbolj odporne so tiste živali, ki so srečne.

Imajo protokol o cepljenju, ki je precej obširen dokument. Za vsako vrsto živali imajo posebej zapisano, proti katerim boleznim jih cepijo in kako pogosto. Volkove cepijo podobno kot pse, proti steklini, vnetju jeter, pasji kugi... Medvede podobno kot mačke in pse. Velike mačke podobno kot mačke in pse.

V obdobju ko je gospod Kvapil zaposlen v živalskem vrtu, ni bilo nobene epidemije.

Leopardi so primer živali, ki najredkeje zbole vajo.

Iz živali na človeka se najpogosteje prenašajo zoonoze – imajo strog nadzor. Pogosto se prenašajo virusi. Bolj pogosto se bolezen prenese iz človeka na žival kot obratno.

Ali živali pogosteje obolevajo v naravi ali ujetništvu, je odvisno od okolja in predvsem od tega kako skrbimo za živali. Če je skrb za živali dobra, praviloma živijo bolje in mnogo dlje kot v naravi. Na primer naš kameleon živi že 6 let, v naravi bi živel 1 do 2 leti.

Pravila, kdaj živali pogosteje zbolevalo ni, oziroma ni nekega rednega nihanja. Mrzlo in brez snega jim ne odgovarja.

Bolezni starejših živali se razlikujejo od bolezni mlajših živali. Za starejše živali so tipične gerentološke bolezni.

So ambulanta zaprtega tipa in ne smejo sprejemati v obravnavo lastniških živali, tudi zaradi varnosti zoo živali.

Poginule živali prevzame veterinarska služba, ugotovi se vzrok smrti, potem grejo na sežig.

Nekatere živali niso primerne za živalski vrt. V naravi se morajo boriti za obstanek, tu jih redno hranijo in skrbijo za njih, zato jim je bolje in dosežejo tudi višjo starost.

Veterina in delo z živalmi ga zanima že od nekdaj, v živalskem vrtu Ljubljana dela 9 let. Delo jemlje kot poslanstvo, ne samo kot službo.

Ima sporočilo za tiste, ki niso ljubitelji živali. Imejte radi živali, od njih se lahko veliko naučimo, dajejo nam veliko veselja za malo ceno.

Slika 11: Ambulanta v Živalskem vrtu (lastni vir)

5.2.2 Akvarij –Terarij

Obiskali sva mariborski Akvarij – terarij. Pomoč nama je prijazno ponudil g. Branko Kolar, ki nama je zaupal, da zelo rad opravlja svoj poklic, saj ima rad živali. Šolal se je za biologa in veterinarskega tehnika, tako, da lahko nemudoma nudi pomoč živalim iz prve roke. V akvariju je vodja.

Trenutno imajo 120 rib in 50 različnih vrst plazilcev. Vsaka žival ima v akvariju svojo kartoteko. Živali dnevno večkrat pregledajo in skrbijo za njih. Seveda se zgodi, da tudi te živali zbolijo, vendar redkeje, saj nimajo stika z zunanjim okoljem. Živali v akvariju so umetno vzgojene – kar pomeni, da narave ne poznajo.

Ko živali zbolijo jim nudijo pomoč sami, saj lahko ponudijo popolno oskrbo. Ker pripeljejo v akvarij tudi eksotične živali, imajo za to posebnega veterinarja. Te živali redkeje zbolijo.

Ribe najpogosteje zbole vajo za parazitnimi boleznimi, razni paraziti pa dostikrat dobijo pljučnico. Akvarij sodeluje z veterinarsko bolnico Maribor.

Večkrat se zgodi, da pridejo ljudje samo po nasvet. V primeru nezmožnosti nadaljnje oskrbe prevzamejo živali v svojo oskrbo, kar pomeni, če lastniki ne morejo več skrbeti za svoje živalce, jih na podlagi dogovora lahko predajo v oskrbo v akvarij.

Se pa včasih zgodi, da ne vedo kaj je narobe s katero živaljo. V tem primeru jo dajo v karanteno in pozorno spremljajo spremembe na njej. V glavnem se živali uspešno pozdravijo, se pa tudi zgodi, da kakšna žival tudi pogine.

Za živali v akvariju – terariju je bistveno težje skrbeti kot za domačo žival npr. mačko ali psa, saj vsaka žival potrebuje svojo oskrbo in ima svoje in posebne potrebe.

5.2.3 Lovska družina Pobrežje

Gospod Jerič Franc se srečuje se z zajci, kunami, fazani, racami, lisicami, srnami, kormorani, čapljami, divjimi svinjami, sovami, drugimi ujedami, črno vrano, veverico...

Kot lovec mora skrbeti za naravno ravnovesje, pozimi za nastavljanje hrane, opazovanje živali.

Bolano žival oskrbijo sami, če je možno, sicer jo odpeljejo k veterinarju. Lahko se odločijo tudi za odstrel živali. Sodelujejo z veterinarško službo.

Najpogosteje se pri živalih v gozdu pojavljajo garje in podkožni zajedalci.

Če občani najdejo bolno žival, ponavadi pokličejo lovce, ki potem ukrepajo naprej.

Sam zna povezati svežo rano, oskrbeti zlomljeno perut.

Pozimi na krmišča redno dovažajo koruzo, seno in opazujejo vizualno zdravje živali ob morebitnih poškodbah.

5.2.4 Klinika za male živali

Najin intervjuvanec je bil dr. vet. med. Marjan Čuden.

Obiskali sva Kliniko za male živali v Mariboru. Zelo lepo so naju sprejeli in razkazali prostore, v katerih sprejemajo živali. Prav tako sva si lahko ogledali operacijske prostore in dovolili so nama fotografirati. Za bolezni zob imajo posebej prirejeno mizo, na kateri žival uspavajo, da

lahko popravljajo zobe. Operacijska miza je moderna, ob njej so vse aparature, ki spremljajo življenjsko pomembne funkcije živali. Zdelo se nama je, kot da sva v pravi operacijski dvorani moderne bolnišnice.

Število obiskov lastnikov živali pri veterinarju se zelo razlikuje po letnem času, slabem oziroma dobrem vremenu,...Na dan veterinar povprečno pregleda 20 živali. Največkrat so na pregledu mačke in psi, najmanjkrat pa plazilci, ptiči, glodavci, itd ...V primeru, ko je žival zelo bolna jo lahko obdržijo. Najpogostejši posegi so kastracija in sterilizacija. Najpogostejše bolezni pa so: kožna obolenja, prebavne motnje, alergije,...Zgodilo se pa je že, da operacija ni bila uspešna in je žival poginila, za kar je lahko krivo zelo slabo zdravstveno stanje živali, lahko pa je odgovoren veterinar, ki žival operira. Ker sta mačka in pes največkrat na »obisku«, ju tudi največkrat operirajo. Lastniki lahko svoje živali pripeljejo tudi na preventivni pregled ali prosijo za nasvet. Da je žival zdrava se morejo prepričati. Popolnoma ne morejo vedeti, lahko pa vidijo, da žival nima bolezenskih znakov. Zdrave živali so v vseh prostorih, kletkah ločene od bolnih. Večkrat ljudje prepozno pripeljejo bolno žival. Klinika sprejme vse živali, število ni omejeno. Zavrnili niso nobene živali se pa je zgodi, da jo zavrnejo, če je napadalna ali je v groznem higienskem stanju. Poginule živali gredo začasno v poseben hladilnik. Lastniki se lahko odločijo kaj bodo naredili z živaljo. Lahko sami pokopljejo žival, žival lahko zažgejo, obstaja pa posebna možnost, da žival pokopljejo na pokopališču za živali.

Slika 12: Operacijska miza (lastni vir)

Slika 13: Rentgenski posnetek trebušne votline (lastni vir)

6. DRUŽBENA KORISTNOST

Cela najina naloga govori o odgovornosti, ki je zelo pomembna za kvaliteto življenja ljudi in živali, ki živijo v sožitju. Poznati moramo bolezni, s katerimi se lahko srečamo, kadar smo veliko v stiku z živalmi. Vsak posameznik je odgovoren do sebe in drugih, kadar se sreča z boleznijo, ki se lahko prenaša iz živali na človeka in obratno. Prijaviti mora primer nalezljive bolezni, če jo ima njegova žival, da s tem prepreči okužbo drugih ali celo možen izbruh epidemije. Zakonodaja natančno določa, kako skrbeti za preventivo in kurativo na področju bolezni živali. Lovci imajo svoje pravilnike, prav tako sva v živalskem vrtu izvedeli, da imajo obsežen akt, ki določa cepljenja in druge ukrepe, ki varujejo živali pred okužbami.

V času najinega obiska v Živalskem vrtu v Ljubljani, sva naleteli na opozorilne table, da so zaradi ptičje gripe umaknili nekatere priče na varno.

Pomembne niso samo človekove pravice, ampak tudi pravice živali, do katerih se moramo ravnati v skladu z moralnimi normami. Živali nam namreč ne znajo povedati, kaj jih muči.

7. ZAKLJUČEK

S prebiranjem literature in zbiranjem podatkov z anketo in intervjuji, sva poskušali najine hipoteze potrditi.

Hipoteza 1: Bolezni pri živalih so podobne kot bolezni pri človeku. To hipotezo sva **potrdili**, saj sva pri prebiranju literature naleteli na podobne izraze za bolezni, kot pri človeku: gripa, pljučnica, rak, garje, hepatitis, artritis, glivične bolezni... Pri opisu bolezni posamezne živali so navedene našteje bolezni, prav tako hipotezo potrjujeta tabeli 8 in 9, ter grafa 5 a in 5 b.

Hipoteza 2: Več kot 60 % učencev ima mačko ali psa in so se pred nakupom pozanimali o boleznih, ki jih žival lahko dobi. Hipotezo sva **delno potrdili**, saj se delež učencev, ki imajo mačko ali psa v povprečju giblje malo pod 60 % (tabela 2 in 3, graf 2 a in 2 b) Je pa delež psov in mačk kot hišnih ljubljencev največji pri dekletih, pri dečkih prevladujejo psi. Presenetil naju je dobljeni podatek, da se manj deklic, pred nakupom živali informira o možnih boleznih za izbrano žival (tabela 4 in 5, graf 3 a in 3 b).

Hipoteza 3: V živalskem vrtu in Akvariju terariju je zelo dobro poskrbljeno za obolele živali. To hipotezo sva **potrdile**, saj vsi intervjuji pričajo, da za živali vzorno skrbijo. Ne samo za bolne živali, trudijo se, da bi imele živali podobne pogoje, kot jih imajo v naravnem okolju. Da je za živali dobro poskrbljeno menijo tudi učenci (tabela 19 in 20, graf 11 a in 11 b).

Hipoteza 4: Deklice bolje skrbijo za svoje živali kot dečki. Te hipoteze **ni potrjena**, saj so odgovori dečkov in deklic podobni, ni velikih razlik (tabeli 13 in 14, graf 8 a in 8 b).

Hipoteza 5: Živali v ujetništvu pogosteje zbole vajo kot v naravnem okolju. Hipoteza **ni potrjena**, saj sva iz razgovorov izvedeli, da običajno za živali v ujetništvu zelo dobro skrbijo. Živali se lahko umaknejo na toplo, če jih zebe, redno se hranijo. Najbolj pomembno pa je, da jim ni potrebno tekrovati z drugimi za življenjske dobrine. Tudi življenjska doba teh živali je daljša kot pri tistih, ki živijo v naravnem okolju.

Hipoteza 6: Bolezni se prenašajo iz živali na človeka. Hipotezo sva **potrdili**. Pri prebiranju literature sva naleteli na veliko teh bolezni. Za skoraj vse sva slišali prvič. Tudi sogovorniki so potrdili, da se lahko bolezni prenašajo. Gospod Kvapil pa je povedal, da se pogosteje prenašajo bolezni iz človeka na žival. Učenci vedo, da se prenašajo bolezni iz živali na človeka, ne vedo pa, katere so te bolezni. (tabela 17 in 18, graf 10 a in 10 b).

Namen najine naloge je bil, da se seznaniva z boleznimi, za katerimi lahko zbolijo živali. V začetku naju je skrbelo, da bova našli premalo podatkov in informacij za raziskovanje. Kmalu sva se znašli v poplavi različnih informacij in težko se je bilo držati postavljenih ciljev. Pri opisu bolezni sva se osredotočili na živali, s katerimi imamo največ stika.

Z delom sva zelo zadovoljni, posebej z rezultati, ker dokazujejo, da je za živali zelo dobro poskrbljeno. Ko sva postavljali temelje raziskovanja, sva pozabili na cel kup stvari, ki bi jih še lahko vključili in naleteli sva na nove izzive. Obiskali bi lahko Biotehnično srednjo šolo, veterinarja, ki skrbi za domače živali v hlevu, Azil za živali v Mariboru, bolj bi se lahko posvetili ptičji gripi in bolezni norih krav. V literaturi sva naleteli na knjigo Domače zdravljenje hišnih ljubljencev, kjer avtorica opisuje zdravljenje živali s polaganjem rok in uporabo kristalov oziroma kamnov. Tudi to je zelo zanimiva tema za nadaljnje raziskovanje.

Prvič sva bili v Živalskem vrtu pozimi. Bali sva se, da bodo vse živali skrite, vendar ni bilo tako. Bilo je mirno, skoraj brez obiskovalcev, živali pa zunaj, tudi bolj mirne kot običajno. Prav tako je bilo posebno doživetje v zakulisju Klinike za male živali in v Akvariju terariju. Nima vsak priložnosti, da to doživi. Midve sva uživali in ker imava radi živali in naju tematika zelo zanima, bova še raziskovali.

8. LITERATURA IN VIRI

Grundel, H., Piturra, P., 2015. Prva pomoč za pse, Hart.

Le Bas, J., 1989. Mali veterinarski priročnik. Ljubljana: Kmečki glas.

Vidic, J., 2012. Pes nov družinski član, Ljubljana: Dedal.

Slovenske novice, torek 24. januar 2017.

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Udoma%C4%8Ditev>, 20.11. 2016.

<http://www.macjahisa-vet.si/clanek.php?id=17>, 20.11.2016.

<https://i0.wp.com/www.mackarica.com/wp-content/uploads/2015/03/macka-svrab-cesanje-buhe.21>. 11. 2016.

<http://www.veterina-dra.vograd.si/prehrana-hisnih-kuncev.html>, 20. 11. 2016.

<http://veterinabuba.si/nasveti/nasveti-za-ptice/>, 21. 12. 2016.

<http://www.exotic-animals.org/kace/index01.htm>, 21. 11. 2016.

<http://www.aquanubis.com/forum/viewtopic.php?f=80&t=13088>, 21. 11. 2016.

<http://zgd.si/trgovina/?product=jbl-ekto1-fluid-plus>, 19. 12. 2016.

<http://www.google.si/url.slatkovodna-akvaristika>, 19. 12. 2016.

<http://www.google.si/url.smrcek.si.spoznaj-svet-psov-nocna-mora-vsakega-pasjega-lastnika>, 21. 11. 2016.

<http://portal.mrpetsi.com/AnnouncementsAdvanced.aspx?ModuleID>, 21. 11. 2016.

<http://petface.net/alergije-kod-pasa/>, 27. 11. 2016.

<https://sites.google.com/site/morskiprasicki1994/bolezni>, 27. 11. 2016.

<http://www.google.si/urlwww.slovenskenovice.si/modrikasti-jezik-mori-v-pomurju>, 4. 2. 2017.

http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/zdravje_zivali/divje_zivali/programi_spremljanja_in_izkoreninjenja_bolezni_pri_divjih_zivalih/, 27. 1. 2017.

<http://www4.slikomat.com/09/0609/9r5-2009-0.jpg>, 13. 12. 2016.

<http://www.viva.si/Infekcijske-bolezni/2255/Bolezni-ki-se-jih-lahko-nalezemo-od-%C5%BEivali>, 13. 12. 2016.

<http://www.google.si/url?2Fsteklina>, 13. 12. 2016.

(<http://www.zoo-ljubljana.si/predstavitev-zoo/zaposleni>), 8. 1. 2017.

9. PRILOGE

9.1 Intervju in odgovori živalski vrt

Ali živali v živalskem vrtu pogosto zbolijo?

Misli, da nič kaj bolj pogosto, kot v naravi.

Katere so najpogostejše bolezni? So pri vseh živalih enake, ali so značilne za posamezno vrsto živali?

Najpogostejše bolezni so parazitoze, predvsem zato, ker veliko živali živi na omejenem prostoru.

Se kdaj zgodi, da ne poznate vzroka za bolezen, kaj naredite v tem primeru?

Ja, se zgodi. Takrat improviziramo, iščemo vzroke in preizkušamo različne diagnostične metode. Se pa to dogaja tudi pri ljudeh.

Ali je kakšna vrsta živali posebej občutljiva?

Vse živali so občutljive ob stiku s človekom in mislim, da kontakt s človekom povzroči pri živali stres, ki je potem vzrok za dovzetnost za različne bolezni. Volkovi so dovzetni za infekcijske bolezni, gepardi so bolj dovzetni za parazitoze kot ostale živali, sloni lahko zbolijo za tuberkulozo, zato jih vsaki dve leti temeljito pregledamo.

Imajo obiskovalci živalskega vrta kdaj stik z bolno živaljo?

Ne, ker jih umaknemo v posebno oskrbo. Tudi zato ker, ko oskrbniki živali opazijo, da je z njo kaj narobe, jo ločijo od drugih živali.

Kateri so najpogostejši vzroki, da žival zbolijo?

Paraziti so najpogostejši povzročitelji bolezni pri živalih.

Ali takoj opazite, da je z živaljo nekaj narobe? Imate službo, ki kontrolira in nadzoruje zdravstveno stanje živali? Imajo tudi živali sistematske preglede?

Oskrbniki živali v živalskem vrtu so vsak dan v stiku z živalmi. Opazujejo kako se živali obnašajo, kako se hranijo, koliko pijejo, kako se premikajo, iztrebljajo. Če opazijo, da se žival nenormalno obnaša, nam takoj javijo.

Živali imajo 1x na leto temeljit pregled, preiskave blata pa izvajamo minimalno 4x na leto.

Kateri so najpogostejši znaki, da je žival zbolela?

Znaki, da je žival zbolela so za vsako vrsto živali specifični. Ptiči imajo našopirjeno perje, mirujejo, glodavci čepijo v kotu, niso aktivni kot običajno, šimpanzi, ki so nam evlucijsko najbližji, pa pokažejo bolečino, nakažejo, kje jih boli.

Kako merite telesno temperaturo bolnih živali?

Pri večini živali merimo telesno temperaturo rektalno, pri šimpanzu pa v ušesu.

Kako poteka zdravljenje bolne živali?

Če lahko žival ujamejo in pripeljejo v ambulanto, jo tu oskrbimo, opravimo rentgen, ultrazvok, pregledamo kri. Če je potrebno žival uspavati, da jo lahko oskrbimo, potem jo uspavajo in jo pregledamo v kletki, ali kasneje v ambulanti. Imamo hospitalno kletko pa tudi prostor za karanteno.

Kako so bolne živali ločene od zdravih?

Je več možnosti: karantena, hospitalna kletka, ograda za bolne živali...

Katere živali so najbolj odporne proti boleznim?

Tiste, ki so srečne.

Kolikokrat cepite živali in proti katerim boleznim jih cepite?

Imamo protokol o cepljenju, ki je precej obširen dokument, za vsako vrsto živali imamo posebej zapisano proti katerim boleznim jih cepimo in kako pogosto.

Volkove cepimo podobno kot pse proti steklini, vnetju jeter, pasji kugi...

Medvede podobno kot mačke in pse.

Velike mačke podobno kot mačke in pse.

Je že kdaj prišlo do epidemije določene bolezni? Kako ste ukrepali?

V obdobju ko sem jaz tukaj zaposlen ni bilo nobene epidemije.

Ali imate kakšno žival, ki še ni nikoli zbolela?

Leopardi najredkeje zbolevajo.

Ali se je kdaj bolezen prenesla na človeka?

Najpogosteje se prenašajo zoonoze – imamo strog nadzor. Pogosto se prenašajo virusi. Bolj pogosto se bolezen prenese iz človeka na žival kot obratno.

Menite, da živali v naravnem okolju zbolevajo pogosteje ali redkeje kot v ujetništvu?

Vse je odvisno od okolja in predvsem od tega kako skrbimo za živali. Če je skrb za živali dobra, ponavadi živijo bolje in mnogo dlje kot v naravi. Na primer naš kameleon živi že 6 let, v naravi bi živel 1 do 2 leta.

V katerem letnem času živali najpogosteje zbole vajo?

Ni nekega pravila oziroma rednega nihanja. Mrzlo in brez snega jim ne odgovarja.

Se bolezni starejših živali razlikuje jo od bolezni mlajših živali?

Ja, se. Za starejše živali so tipične gerentološke bolezni.

Ali kdaj lastniki domačih živali poišče jo pomoč pri vas? Jim pomagat e?

Smo ambulanta zaprtega tipa in ne smemo sprejemati v obravnavo lastniških živali, tudi zaradi varnosti zoo živali.

Kaj naredite z živalmi, ki pogine jo?

Poginule živali prevzame veterinarska služba, ugotovi se vzrok smrti, potem grejo na sežig.

Menite, da se živali bolje počutijo v divjini ali v živalskem vrtu?

Odvisno za katere živali gre. Nekatere živali niso primerne za živalski vrt. V naravi se morajo boriti za obstanek, tu jih redno hranimo in skrbimo za njih, zato jim je bolje in dosežejo tudi višjo starost.

Kako dolgo že opravljate svoj poklic? Ga radi opravljate?

Veterina in delo z živalmi me zanima že od nekdanj, v živalskem vrtu Ljubljana delam 9 let. Delo jemljem kot poslanstvo, ne samo kot službo.

Imate kakšno sporočilo za ljubitelje živali?

Imam sporočilo za tiste, ki niso ljubitelji živali. Imejte radi živali, od njih se lahko veliko naučimo, dajejo nam veliko veselja za malo ceno.

9.2 Intervju z lovcem

LOVSKA DRUŽINA POBREŽJE

LOVEC: JERIČ FRANC

1. S katerimi živalmi se srečujete kot lovec?

Srečujem se z zajci, kunami, fazani, racami, lisicami, srnami, kormorani, čapljami, divjimi svinjami, sovami, drugimi ujedami, črno vrano, veverico...

2. Kakšna je vaša osnovna naloga kot lovca?

Kot lovec moram skrbeti za naravno ravnovesje, pozimi za nastavljanje hrane, opazovanje živali.

3. Kako postopate pri živalih v primeru bolezni?

Bolano žival oskrbimo sami, če je možno, sicer jo odpeljemo k veterinarju. Lahko se odločimo tudi za odstrel živali.

4. Ali sodelujete z veterinarsko službo?

Da.

5. Katere bolezni najpogosteje opazate pri živalih, ki jih srečujete?

Najpogosteje se pojavljajo garje in podkožni zajedalci.

6. Se strinjate, da se mora vsako mučenje živali strogo kaznovati?

Da.

7. Ali lahko občani vas obvestijo o najdeni bolni živali ali so za to pristojne veterinarske službe?

Občani ponavadi pokličejo ob najdbo bolne živali lovce, ki potem ukrepajo naprej.

8. Znete tudi sami pomagati živalim (ranjena tačka)?

Znam povezati svežo rano, oskrbeti zlomljeno perut.

9. Vaša naloga je , da skrbite za živali v zimskem času. Kako to izvajate?

Na krmišča redno dovažamo koruzo, seno in opazujemo vizualno zdravje živali ob morebitnih poškodbah.

9.3 Klinika za male živali

1. Koliko živali sprejmete letno, katere ?

Koliko živali sprejmemo letno težko rečem. Na dan sprejmemo na enega veterinarja okoli 20 živali. Število sprejetih živali se razlikuje glede na letni čas, praznične dni, glede na vreme ali čas dopustov.

2. Katerih živali dobite največ in katerih najmanj?

Največ pacientov je psov in mačk, najmanj pa papig, hrčkov, kač in drugih plazilcev.

3. Ali kdaj obdržite bolne živali na zdravljenju?

Tudi se zgodi, da živali ostanejo pri nas na opazovanju ali po težjem posegu.

4. Katere posege izvajate najpogosteje?

Največkrat opravljamo kastracije in sterilizacije, zdravljenja kožnih obolenj, prebavne motnje...

5. Se je že kdaj zgodilo, da operacija ni bila uspešna in je žival poginila?

Seveda se tudi to kdaj zgodi. Vzroki so lahko različni: različni zapleti pri pacientu, lahko pa je tudi krivda veterinarja.

6. Ali lastniki pripeljejo tudi kdaj zdrave živali?

Da. Pripeljejo jih na preventivne preglede, cepljenja ali pa pridejo samo po kakšen nasvet.

7. Kako ste prepričani, da je žival zdrava?

Zdrava žival ne kaže bolezenskih znakov.

8. Ali lastniki vedno pravočasno pripeljejo žival k veterinarju?

Lastniki včasih pripeljejo žival prepozno, se pa zgodi, da tudi prehitro.

9. Je število sprejetih živali na dan omejeno?

Število ni omejeno, oskrbimo vse živali, ki jih lastniki pripeljejo.

10. Ali kdaj zavrnete zdravljenje pripeljane živali?

Načeloma nobene bolne živali ne zavrnemo, razen, če je v zelo slabem stanju in ji ni pomoči.

11. Kaj naredite z živalmi, ki poginejo pri vas oziroma s tistimi, jih lastniki pripeljejo mrtve? Poginule živali začasno zadržimo v posebnem prostoru, v hladilniku, nato pa je več možnosti, kaj se naredi s truplom.

Lastniki lahko sami odpeljejo žival in jo pokopljejo, lahko se odpelje v Rače ali Ljubljano na sežig. Na pokopališču Dobrava pa imajo poseben del, ki je namenjen hišnim ljubljencev.

9.4 Akvarij Terarij

1. Katere živali imate v Akvariju terariju?

Imamo veliko živali, okoli 120 vrst rib in 50 vrst plazilcev.

2. Ali vaše živali kdaj zbolijo? Kako jim pomagata?

Ko živali zbolijo, jim največkrat pomagamo sami, saj jim lahko nudimo popolno oskrbo. Imamo posebej veterinarja za eksotične živali.

3. Kaj naredite z živalmi, ki pri vas poginejo?

Zgodí se, da živali kdaj poginejo. V tem primeru se vključi higienska služba.

4. Ali imajo vaše živali redne zdravniške preglede?

Živali dnevno večkrat pregledamo. Imamo redne preglede za posamezno živalsko vrsto. Vsak plazilec ima svojo kartoteko.

5. Za katerimi boleznimi vaše živali najpogosteje obolevajo?

Ribe najpogosteje obolevajo za parazitskimi boleznimi, plazilci največkrat dobijo pljučnico.

6. Če pridejo drugi oskrbniki živali ali lastniki samo po nasvet, jim ga date?

Pomagamo vsakemu, ki pride po nasvet ali po pomoč.

7. Ali lahko lastniki živali, ko se je naveličajo, to žival prinesejo k vam?

Lahko, ampak samo v res posebnih situacijah.

8. Se lastniki živali pogosto obrnejo na vas?

Lastniki se pogosto oglasijo po nasvet.

9. Ali se kdaj srečate z boleznijo, ki je ne morete pozdraviti?

Zgodilo se je že, da živali nismo znali pozdraviti. V tem primeru gre žival v karanteno, dokler ne ugotovimo vzroka bolezni. V skrajnem primeru žival uspavamo.

10. Kje nabavljate živali, ki jih imate v oskrbi?

Živali dobivamo od gojiteljev iz celega sveta. Vse živali, ki jih imamo so vzrejene v umetnem okolju. Nobena ni prišla direktno iz naravnega okolja.

11. Ali menite, da vaše živali več zbolevalo kot njihovi sorodniki v naravnem okolju?

Živali v akvariju redkeje zbolevalo kot tiste v naravnem okolju. Vzrejene so v ujetništvu in naravnega okolja sploh ne poznajo, poleg tega so redno hranjene in pod zdravniškim nadzorom.

12. Ali sodelujete s kakšno kliniko za živali?

Da, sodelujemo z Veterinarsko bolnico Maribor.

13. Menite, da je za vaše živali lažje ali težje skrbeti kot za druge, na primer za pse ali mačke?

Za naše živali je bistveno težje skrbeti kot za psa ali mačko, ker vsaka žival potrebuje točno določeno oskrbo in ima svoje potrebe.

14. Ali radi opravljate svoj poklic?

Svoj poklic zelo rad opravljam, saj imam zelo rad živali. Šolal sem se za biologa in veterinarskega tehnika.

